

OPONENTSKÝ POSUDOK
HABILITAČNEJ PRÁCE
AUTORA JUDR. ING. ONDREJA BLAŽA, PHD.

Názov habilitačnej práce: Podnikateľ v medzinárodnoprávných vzťahoch. Práva – zodpovednosť – subjektivita. Počet strán 342. Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2018

V zmysle žiadosti dekana Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave doc. JUDr. Eduarda Burdu, PhD. zo dňa 26. septembra 2018 som bol poverený podať oponentský posudok na habilitačnú prácu „*Podnikateľ v medzinárodnoprávných vzťahoch. Práva – zodpovednosť – subjektivita*“ v habilitačnom konaní JUDr. Ing. Ondreja Blaža, PhD., v študijnom odbore 3.4.8 medzinárodné právo.

Predložená monografia „*Podnikateľ v medzinárodnoprávných vzťahoch. Práva – zodpovednosť – subjektivita*“ má celkovo 342 strán. Je členená do trinástich kapitol, ktoré sa členia ďalej na niekoľko podkapitol a ďalších osobitných súčastí. Vzhľadom na takto podrobne štruktúrovaný obsah práce je vhodné, že autor doplnil každú podkapitolu o priebežné závery.

Nielen z názvu predloženej habilitačnej práce, ale aj po jej celkovom preštudovaní je zrejmé, že autor poňal skúmanú problematiku výnimočne, zahŕňa nielen medzinárodnoprávne aspekty a nepohybuje sa iba v rozmedzí obchodného práva. Vzhľadom na šírku a množstvo otázok, právnych problémov a právnych inštitútov, ktorým sa autor venoval, je tiež prirodzená „hutnosť“ úvah a autorových analýz. Nie je ani účelné sa v tomto posudku venovať každej časti, resp. každej kapitole osobitne, ale skôr skúmať, či práca napĺňa požiadavky na ňu kladené právnymi či internými predpismi, predovšetkým ustanovenia § 76 ods. 6 zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Autor už v úvode signalizuje (str. 15), že podstatný rozsah práce sa venuje vzťahu podnikateľskej činnosti a ľudských práv, k humanitárnemu právu a ochrane životného prostredia. Ďalšia skupina analýz sa týka aspektov medzinárodného obchodu a medzinárodných investícií, vrátane ochrany hospodárskej súťaže. Autor sleduje podstatný prvok vo vzťahu podnikateľ – medzinárodné právo, ktorá spočíva aj „v účasti podnikateľov na normotvornom procese, ktorý prekračuje hranice štátov“ (str. 16).

Autor prichádza k záverom, že jedine EDLP a potenciálne aj Africká charta umožňujú ochranu ľudských práv právnických osôb (podnikateľov) na medzinárodnej úrovni. Špecificky pravdaže osobitne *právo na majetok* a od neho odvodené práva podliehajú regulácií napríklad BITs, so špecifickou priamou medzinárodnou súdnou ochranou. Autor sa

podstatne zameral na postavenie podnikateľov v kontexte medzinárodnoprávnej zodpovednosti (kap. 4) za porušovanie ľudských práv a zločiny proti ľudskosti. Uvedomuje si pritom viaceré úskalía, ktoré sa snaží podrobnou argumentáciou prekonať. Viaceré inšpiratívne závery možno nájsť v príslušnom zhrnutí, ktorým autor nabáda na obozretnosť podnikateľov pri uzatváraní obchodných zmlúv v rizikových zónach a naznačuje viaceré prvky objektívnej zodpovednosti (str. 85).

Pri zodpovednosti podnikateľov v oblasti životného prostredia (kap. 5) je nutné uviesť, že medzinárodné právo aktuálne akcentuje tvorbu a následné vymáhanie príslušných noriem, avšak bez riadneho dohľadu a príslušného pravidelného fóra. Autorove závery v tomto smere (časť 5.3) sú strohé. Za ďalší podstatný dodatok k problematike možno považovať autorove úvahy k ďalším tendenciám vývoja a prístupov k uplatňovaniu zodpovednosti podnikateľských entít.

Za najprepracovanejšiu analýzu považujem autorom prezentovanú a v slovenskej právnej vede ojedinele spracovanú problematiku postavenia podnikateľov a ich aktivity z pohľadu medzinárodného práva ozbrojených konfliktov (kap. 7). Osobitne sa autor venuje otázkam spojením s aktivitami *private military companies* a *private security companies*. Naopak pokiaľ ide o časť venujúcu sa dopadu práv a povinností podnikateľov v oblasti medzinárodnoprávnej úpravy *sankcií* (kap. 8), je nutné dodať, že predstavuje len základný prehľad právnej úpravy. Z môjho subjektívneho pohľadu však aktuálne táto oblasť medzinárodnoprávnej regulácie, vrátane pochybností o prínose príslušnej vnútroštátnej vykonávajúcej právnej úprave (v podmienkach právneho poriadku SR najmä problematické uplatňovanie a efektívnosť zákona č. 289/2016 Z. z. o vykonávaní medzinárodných sankcií), predstavuje v praxi súbor naliehavých otázok podnikateľov, na ktoré im právna veda neposkytuje dostatok vyčerpávajúcich a presných informácií (a ktorá navyše dopadá aj na množstvo slovenských podnikateľov). V tomto ohľade práve právna prax oprávnene pociťuje potrebu vyjasnenia príslušnej právnej regulácie a usmernenia pre jej náležité naplnenie. Pri pôsobnosti BITs v rámci slovenského právneho poriadku je napríklad ďalej osobitne dôležité správne interpretovať ich vzťah k § 25 Obchodného zákonníka (výklad v slovenskej „komentárovej“ literatúre považujem za nedostatočný), a to aj vo svetle súčasnej judikatúry Súdneho dvora EÚ (kauza Achmea a pod.).

Z pohľadu autorom naznačenej metodológie v úvode habilitačnej práce a ním stanovených cieľov je vyvrcholením autorových úvah a analýz predovšetkým dvanásť kapitola, zameraná na účasť podnikateľov na tvorbe medzinárodných pravidiel. Autor je pri tejto otázke zdržanlivý a racionálny.

Autor v závere habilitačnej práce správne dodáva, že postupne sa zdefinovala dimenzia podnikateľskej činnosti, ktorú by malo právo regulovať, pričom by malo ísť o záväzné pramene medzinárodného práva s priamym účinkom, predovšetkým v smere stanovenia povinností tam, kde podnikateľ koná s extrateritoriálnymi účinkami. Ide o špecifickú situáciu prelínania verejného a súkromného práva, vyžadujúca skôr regionálny prístup, najmä na pôde EÚ a pod.

Posudzovaný text habilitačnej práce Ondreja Blaža slúži na podstatné štúdium problematiky postavenia podnikateľov v medzinárodnoprávných vzťahoch, najmä v rovine zodpovednostných vzťahov. V tomto smere je možné prácu vnímať ako významný príspevok do špecifickej a dynamickej oblasti medzinárodného práva.

Konštatujem tiež, že predložená habilitačná práca je prehľadná a štruktúra textu má vyvážený charakter, pričom jej celkové poňatie (obsah) vznikli ako výsledok dlhodobého záujmu autora o danú problematiku, a najmä ako výsledok niekoľkoročnej práce s domácou, ale najmä zahraničnou literatúrou, ktorej citovanie v poznámkach pod čiarou je nesporne cenným zdrojom pre ďalšie poznatky v odbore.

Záverčné zhodnotenie

Habilitačná práca autora je informačne bohatá, koncipovaná uceleným metodologickým prístupom, obsahuje kritické aj programové tézy. V súlade s vyššie uvedeným konštatujem, že posudzovaná habilitačná práca Ondreja Blaža „*Podnikateľ v medzinárodnoprávných vzťahoch. Práva – zodpovednosť – subjektivita*“ spĺňa požiadavky štandardne kladené na habilitačnú prácu v odbore 3.4.8. medzinárodné právo a v súlade so zákonom o vysokých školách tvorí vedecké dielo vhodné na obhajobu v rámci habilitačného konania.

Zároveň želim uchádzačovi jeho úspešný priebeh.

Bratislava, 26. októbra 2018

Doc. JUDr. PhDr. Miroslav Slašťan, PhD.

oponent

Katedra medzinárodného a medzinárodných vzťahov
Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta